

დიპლომირებული მედიკოსის საგანმანათლებლო პროგრამა

მოდული 13. ორგანიზმი და ეკოსისტემა /IV სემესტრი/

მოდული 14. გარემო და ჯანმრთელობა /IV სემესტრი/

ჰიგიენა

საგამოცდო საკითხები/ქვესაკითხები

მოდული 13. ორგანიზმი და ეკოსისტემა /IV სემესტრი/

1. ეკოლოგია.

ეკოსისტემის პერსპექტივა.

ჯანმრთელობისა და გარემოს განსაზღვრება.

ადამიანის ურთიერთობა გარემოსთან, ადამიანის შეგუების უნარი.
გარემო ფაქტორების გავლენა ჯანმრთელობაზე.
ეკოლოგიური დამაბინძურებლების ძირითადი წყაროები დახურულ სათავსებში.

საცხოვრებელი და საოფისე შენობების ჰაერი.

წყლის დაბინძურება და მისი გავლენა ადამიანის ორგანიზმზე.

წყლის ქიმიური დაბინძურებით გამოწვეული საშიშროება.

წყლის ბიოგენური დაბინძურება.

რადიაცია და მისი გავლენა ჯანმრთელობაზე.

რადონის გავლენა ადამიანზე.

ელექტრომაგნიტური ველის გავლენა ადამიანის ჯანმრთელობაზე.

ხმაური და ვიბრაცია.

ეკოლოგიური დაბინძურების ყველაზე მნიშვნელოვანი მიზეზები.

ეკოლოგიური ფაქტორებით გამოწვეული დაავადებები:

აკროდინია;

მინამატას დაავადება;

დაავადება – იტაი-იტაი;

კაშინ-ბეკის დაავადება;

„შავი ტერფი“;

კემანის დაავადება;

ეკოდამოკიდებული ალოპეცია;

გარემოს ფაქტორების გავლენა რეპროდუქციულ ფუნქციაზე;

ქრონიკული დაღლილობის სინდრომი;

ალერგიული დაავადებები;

მრავლობითი ქიმიური მგრძობელობის სინდრომი;

ეკოლოგიური ფაქტორების გავლენა დედისა და ბავშვის ჯანმრთელობაზე.

გარემოს დაბინძურება – საერთაშორისო შემფოთების საგანი.

ომი და ჯანმრთელობა: თანამედროვე სტანდარტული ომი;

ქიმიური, ბიოლოგიური, ბირთვული ომები;

პარტიზანული ომი, ტერორიზმი და გარემოს

წინასწარგანზრახული განადგურება;

ოზონის განლევა, გავლენა ადამიანის ჯანმრთელობაზე.

კლიმატის ცვლილება და სათბურის ეფექტი;
გლობალური დათბობის ეფექტები.
ტყის ეკოსისტემის ცვლილება.
მავნე ნარჩენების პრობლემა.
ბუნებრივი და ტექნოლოგიური კატასტროფები.
კატასტროფების ფსიქოლოგიური ეფექტები გადარჩენილებში.
გლობალური ქიმიური დაბინძურება.

2. ჰიგიენის ადგილი და მნიშვნელობა სამედიცინო მეცნიერებათა სისტემაში.
გარემოს დაბინძურების მთავარი წყაროები: აზბესტი, ტყვია, დიოქსინი, პოლიქლორირებული ბიფენილები.
3. ჰაეროვანი გარემოს დახასიათება:
ქიმიური შემადგენლობა (ჟანგბადი, ოზონი, ნახშირორჟანგი, აზოტი და ინერტული აირების ჯგუფი),
ფიზიკური თვისებები (ტემპერატურა, ტენიანობა, ჰაერის მოძრაობის სისწრაფე, ატმოსფერული წნევა, „ატმოსფერული ელექტრობა“, ელექტრომაგნიტური გამოსხივება, სტატიკური ელექტრული ველები, მუდმივი მაგნიტური ველები, რადიოსიხშირის დიაპაზონის ელექტრომაგნიტური გამოსხივება).
მზის რადიაცია, გავლენა მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე.
ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების დახასიათება (ნახშირჟანგი, გოგირდოვანი აირი და გოგირდის სხვა ნაერთები, აზოტის ჟანგეულები, ატმოსფერული მტვერი).
ატმოსფეროს დაბინძურების გავლენა მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე.
ატმოსფერული ჰაერის სანიტარიული დაცვის ღონისძიებები.
გარემოს ფიზიკური ფაქტორების ჰიგიენური ნორმირება.
4. წყალი და ჯანმრთელობა.
წყლის ფიზიოლოგიური და ჰიგიენური მნიშვნელობა.
წყალმომარაგების წყაროების დახასიათება, წყალმომარაგების წყაროს შერჩევა.
ბუნებრივი წყლების ქიმიური შემადგენლობის გავლენა მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე.
დაბინძურებული წყლების გავლენა მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე.
წყლის ეპიდემიოლოგიური მნიშვნელობა, წყალთან ასოცირებული გადამდები დაავადებები.
სასმელი წყლის ხარისხის ჰიგიენური ნორმირება.
სასმელი წყლის უსაფრთხოების კრიტერიუმები ეპიდემიური თვალსაზრისით.
სასმელი წყლის ქიმიური შემადგენლობის უსაფრთხოების კრიტერიუმები.
ქიმიური ნივთიერებების ჰიგიენური ნორმირება წყლის გარემოში.
სასმელი წყლის ორგანოლექტური თვისებების კრიტერიუმები.
რეკრეაციული წყლების ხარისხის შეფასების პრინციპები.
დასახლებული ადგილების წყალმომარაგებისა და წყლის გასუფთავების პირობების დახასიათება.
წყალმომარაგების წყაროების სანიტარიული დაცვის ზონები, ნახმარი წყლების გაწმენდა, წყლის დაბინძურების კონტროლი, ნახმარი წყლების დამუშავება და ხელმეორედ გამოყენება.
5. ნიადაგი და მისი გავლენა მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე.
ნიადაგის გეოქიმიური, ტოქსიკოლოგიური და ეპიდემიოლოგიური მნიშვნელობა.
ნიადაგის თვითგასუფთავება.

ნიადაგიდან ადამიანის ორგანიზმში მავნე ნივთიერებების მოხვედრის გზები.
ნიადაგის სანიტარიული დაცვა.
საყოფაცხოვრებო და სამრეწველო ნარჩენების გაუვნებელყოფა.

6. სამკურნალო-პროფილაქტიკური დაწესებულებების ჰიგიენა.
ნოზოკომიური ინფექციები.
7. ურბანიზაცია და მისი გავლენა მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე.
ქალაქური გარემოს ფორმირების თავისებურებები, ქალაქის მიკროკლიმატი, ქალაქის „ხმაურით დაბინძურება“, დიდი ქალაქების წყალმომარაგების პრობლემა.
ქალაქების სანიტარიული დასუფთავება.
სოფლის ჰიგიენის ძირითადი საკითხები.
თანამედროვე ქალაქისა და სოფლის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობა.
ქალაქისა და სოფლის გარემოს გაჯანსაღების (დაცვის) ძირითადი ღონისძიებები.
საცხოვრებელი სახლების (ბინის) ჰიგიენა.
საცხოვრებელი სათავსების ჰაეროვანი გარემოს მდგომარეობა.
სელიტებული ტერიტორია; მშენებლობის პრინციპები.
შენობასთან ასოცირებული დაავადებები.
მავნე ნივთიერებების ბუნება, წყაროები და კონცენტრაცია.
შენობასთან დაკავშირებული დაავადებების დახასიათება.
ხანმოკლე ლატენტური პერიოდის მქონე დაავადებები:
ჩაკეტილი სათავსის სინდრომი;
მასობრივი ფსიქოგენური დაავადება;
სათავსთან ასოცირებული ჰიპერსენსიტიური პნევმონიტები;
ნაგებობასთან ასოცირებული სხვა დაავადებები.

მოდული 14. გარემო და ჯანმრთელობა /IV სემესტრი/

1. კვება და ჯანმრთელობა. ალიმენტური დაავადებებისა და კვებითი მოწამვლის პრევენცია.
კალორიულობა.
ძირითადი საკვები ინგრედიენტები (ცილები, ცხიმები, ნახშირწყლები, მინერალური მარილები და ვიტამინები)
საკვების ხარისხის კრიტერიუმები, საკვების უსაფრთხოება.
საკვები პროდუქტების სანიტარიული ექსპერტიზა.
ძირითადი საკვები პროდუქტების ჰიგიენური დახასიათება.
კვებითი მოწამვლა:
მიკრობული კვებითი მოწამვლა,
ტოქსიკოინფექციები,
ტოქსიკოზი,
ბოტულიზმი,
მიკოტოქსიკოზები,
არამიკრობული კვებითი მოწამვლა,
მოწამვლა შხამიანი პროდუქტებით,
მოწამვლა დროებით შხამიანი პროდუქტებით,
მოწამვლა შხამიანი მინარევებით,
ქრონიკული კვებითი მოწამვლა,
უცნობი ეტიოლოგიის კვებითი მოწამვლა.

2. ბავშვთა და მოზარდთა ჯანმრთელობის ხელშეწყობა.
მოზარდი ორგანიზმის მორფოლოგიური და ფიზიოლოგიური თავისებურებანი.
აქსელერაცია.
სასწავლო-აღმზრდელობითი დაწესებულებების ჰიგიენა.
ბავშვთა და მოზარდთა სამედიცინო მომსახურება.
ბავშვთა და მოზარდთა ჯანმრთელობის უზრუნველყოფის ევროპული სტრატეგია:
სიცოცხლის პერიოდი დაბადებამდე და მშობიარობის დროს;
სიცოცხლის პირველი წელი: ჯანმრთელი ზრდა და განვითარება ყველაზე
სახიფათო პერიოდში;
უმცროსი საბავშვო ასაკი: მზადება სკოლისათვის;
უფროსი საბავშვო ასაკი: ჯანსაღი განვითარება ზრდასრულობის დასაწყისში;
მოზარდობის ასაკი: მოზარდილ ასაკში შესასვლელად მზად მყოფი ჯანმრთელი
მოზარდი.
3. ჯანსაღი საწარმოო გარემოს შექმნის ხელშეწყობა. პროფესიული პათოლოგიის
პრევენცია.
პროფესიული მავნეობები.
პროფესიული ინფექციები:
ჯილეხი;
ბრუცელოზი;
თურქული;
ქოთაო;
ანკილოსტომიდოზი.
შრომის პროცესის არასწორ ორგანიზაციასთან დაკავშირებული პროფესიული
დაავადებები.
საწარმოო გარემოს ფიზიკური ფაქტორები (ხმაური, ვიბრაცია, ულტრაბგერები,
ინფრაბგერები).
ვიბრაციული დაავადება.
პროფესიული კიბო.
პროფესიული კონტაქტური დერმატოზი.
სამრეწველო მტვრით გამოწვეული დაავადებები.
საწარმოო მხამებით გამოწვეული პროფესიული პათოლოგია:
ვერცხლისწყლით მოწამვლა;
ტყვიით მოწამვლა.
საწარმოო ტრავმატიზმი.
ელექტროტრავმა.
4. რადიაციული უსაფრთხოება.
მაიონებელი გამოსხივების გამოყენება.
რადიაციული ფონი:
ბუნებრივი რადიაციული ფონი;
ბუნებრივი რადიაციული ფონის კომპონენტები (კოსმოსური, ნიადაგის, საშენ
მასალათა, ატმოსფეროს გამოსხივება).
რადიაციული ფონის ბიოლოგიური და ფიზიოლოგიური მნიშვნელობა.
ტექნოგენურად შეცვლილი ბუნებრივი რადიაციული ფონი.
ხელოვნური რადიაციული ფონი.
რადიოაქტიური გადანაყრების გაუვნებლდება.
მაიონებელი გამოსხივების ბიოლოგიური მოქმედება.
დასხივების დოზები.

რადიონუკლიდთა აქტივობა და ნახევარდაშლის პერიოდი.
რადიომგრძნობელობა.
პროფესიონალთა დასახივება.
პაციენტის დასახივება.
შრომის ჰიგიენა და პაციენტის დაცვა სხივური სამედიცინო პროცედურების
ჩატარების დროს.
მოსახლეობის დასახივება.
მოსახლეობის ავარიული დასახივება.